

MONITORING GATUNKÓW I SIEDLISK

JOANNA KORZENIAK

Podstawą działań dotyczących ochrony przyrody jest aktualna wiedza o jej stanie. Od wielu lat dostarcza jej monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych. Nasz Instytut od początku zaangażowany był w jego tworzenie.

Początki monitoringu przyrodniczego sięgają lat 90. XX wieku, kiedy uświadomiono sobie skalę zagrożenia różnorodności biologicznej, a co za tym idzie potrzebę stworzenia sprawnego systemu informacji o zachodzących w czasie zmianach liczebności czy zasięgu gatunków i siedlisk przyrodniczych. Zadaniem monitoringu jest dostarczanie danych pozwalających na ocenę stanu zachowania gatunków i siedlisk poprzez odniesienie go do przyjętego standardu lub na porównanie z informacjami z poprzednich lat.

Koncepcja realizowanego obecnie w Polsce monitoringu przyrodniczego powstała w 2005 roku w oparciu o metodyczne doświadczenia zachodnioeuropejskie, wiedzę polskich ekspertów i istniejące już systemy monitoringu gatunków roślin i zwierząt. Opracowanie naukowych podstaw metodyk badawczych dla poszczególnych gatunków i siedlisk było koordynowane przez GIOŚ oraz IOP PAN. Metodyki te są cały czas weryfikowane i udoskonalane.

Krajowy projekt Monitoringu Gatunków i Siedlisk Przyrodniczych obejmuje 47 gatunków/rodzajów roślin, 140 gatunków zwierząt (z wyłączeniem ptaków) i 81 typów siedlisk przyrodniczych ważnych dla Wspólnoty Europejskiej. Prace są finansowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zlecane

Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych
<https://siedliska.gios.gov.pl/pl/monitoring/monitoring>

European Commission Directorate-General
for Environment
<https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/>

Raporty dla Komisji Europejskiej – Eionet
<https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/>

przez GIOŚ, a wykonywane przez ekspertów: zoologów, botaników, przyrodników, leśników z bardzo wielu instytucji. IOP PAN uczestniczy w monitoringu od początku jako koordynator i wykonawca.

Prowadzony nieustannie od 2006 roku projekt znacząco przyczynił się do poprawy wiedzy o rozmieszczeniu i stanie ochrony gatunków i siedlisk. W przypadku niektórych gatunków i większości siedlisk był pierwszą krajową inwentaryzacją ich zasobów. Dzięki danym regularnie dostarczonym przez prowadzących monitoring, sporządzane są raporty o stanie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków o znaczeniu europejskim, przekazywane co sześć lat do Komisji Europejskiej. Wyniki są gromadzone przez GIOŚ i udostępniane podmiotom zajmującym się ochroną przyrody w Polsce, takim jak parki narodowe, regionalne dyrekcje ochrony środowiska czy instytucje badawcze.

Z założenia monitoring, systematycznie i metodycznie prowadzony, powinien służyć efektywnej ochronie przyrody i pomagać w ocenie skuteczności tejże ochrony. Niestety, dotychczasowe doświadczenia wskazują na niewystarczające przełożenie informacji dostarczanych przez monitoring na praktyczne działania na rzecz ochrony gatunków i ich siedlisk.

Joanna Korzeniak

korzeniak@iop.krakow.pl

Centrum Natura 2000

Instytut Ochrony Przyrody PAN

al. Adama Mickiewicza 33, 31-120 Kraków